

Olavi Koivukangas

Uusia suomalaisia

Iranista ja Irakista lähtöisin olleiden 160 pakolaisen saapumisen jälkeen maassamme on lähes 1700 pakolaista. Sekä kiintiö- että turvapaikkapakolaisten määrän arvellaan lisääntyvän huomattavasti vuosituhannen loppuun mennessä.

Suomea on syytetty nihkeäksi pakolaisten vastaanottajaksi. Ottaen huomioon historialliset lähtökohdat ja varsinkin Suomen läpikäymät sodat tällä vuosisadalla, ei Suomen tilannetta voida sellaisenaan rinnastaa muihin Pohjoismaihin. Tämän päivän valossa on myös todettava, että Tanskaan, Norjaan ja Ruotsiin 1980-luvulla suuntauneet pakolaisvirrat ovat ylittäneet näiden maiden vastaanottokyvyn.

On syytä muistaa, että Venäjän vallankumouksen seurauksena Suomessa oli 33 500 pakolaista vuonna 1922. Suurin osa heistä asettui maahan pysyvästi. Tänä päivänä vain venäläisperäiset sukunimet kertovat monen suomalaisen alkuperästä. Kaikki kansallisuudet ovat enemmän tai vähemmän sekoituksia.

Ylikansallisen viestinnän aikana alkaa Suomessakin olla melkoisesti tietoa pakolaisasioista. Suomen Pakolaisavussa toimineen Pentti Yrjölän mukaan viimeisen neljän vuoden aikana on kuitenkin toistettu samoja väittämiä. Ainoa uusi asia on maassamme pakolaisiin kohdistuneen aggressiivisuuden lisääntyminen (*Pakolainen 4/89*). Piilorasismien esiintymiseen kiinnitti myös ministeri Tarja Halonen huomiota tammi-kuussa 1990 pidetyssä pakolaisasiain neuvottelukunnan seminaarissa. Piilorasismi hyväksyy tasa-arvoisuuden, mutta korostaa samalla kansojen pitäytymistä omilla valtiollisilla alueillaan. Tätä asennetta voivat ministerin mukaan hyödyntää poliittiset äärimmäisyysliikkeet.

Pakolaisella ei ole vaihtoehtoja. Sopeutuminen uuteen isänmaahan alkaa välittömästi lentokoneen laskeuduttua. Tehdyt tutkimukset suomalaisten ilmeisen myönteisistä asenteista ulkomaalaisiin eivät ehkä anna todellista kuvaa tilanteesta. Usein haastattelussa kysytään vain mielipiteitä ja asenteita ja kysymykset houkuttelevat vastaamaan myönteisesti. Mutta kuinka ovat tilanteet todellisessa elämässä? *In vino veritas!*

Vaikka pakolaisiin ja ulkomaalaisiin kielteisesti suhtautuvien prosentuaalinen osuus väestöstämme olisikin pieni, niin lukumääräisesti se on aivan liian suuri joukko, joka ajattelemattomalla käytöksellään voi pahastikin loukata muista kulttuuripiireistä saapuneiden ihmisarvoa ja haitata heidän sopeutumistaan uuteen yhteisöönsä. Suomalaisen yhteiskunnan ja pakolaisten vuorovaikutuksessa ei ole häviäjiä, vaan molemmat osapuolet sekä antavat että saavat.

Suomen pakolaisuuspolitiikka on vasta muotoutumassa. Ensiksi olisi asetettava nykyistä selvemmat ja pitkäjänteisemmät tavoitteet, esim. 1000 pakolaista vuodessa. Hakemusten käsittelyaika olisi saatava lyhentymään ja turvapaikan hakijoiden valitusoikeutta ja oikeusturvaa olisi kehitettävä, kuten ilmeisesti onkin tapahtumassa.

Rinnan pakolaisuuspolitiikan kanssa myös maahanmuuttopolitiikkamme vaatisi uudistamista. Liittyen Euroopan avautuviin rajoihin, Itä-Euroopan kehitykseen ja kaikin tavoin vilkastuvaan kansainväliseen vuorovaikutukseen, tarvittaisiin ennakokoluulotonta ja inhimillistä maahanmuuttopolitiikkaa. Suomessa asuvien ulkomaalaisten määrän lisääntyessä ei asioita enää voida hoitaa hajanaisin osatoimenpitein – nykyisin kuuden ministeriön toimesta. Se, olisiko ratkaisuna erillinen maahanmuuttovirasto Ruotsin tapaan vai nykyisen hallinnon selkeyttäminen ja vahvistaminen, vaatisi perusteellista pohdintaa. Olisi toivottavaa, että hallitus ja eduskunta määrittätoisesti käynnistäisivät keskustelua ja linjanvetoa Suomen maahanmuutto- ja pakolaisuuspolitiikasta 1990-luvulla.

The New Finns

Following the recent arrival in Finland of 160 refugees from Iran and Iraq, there are now almost 1700 refugees living in this country, and the numbers of refugees, both entering under the quota system and applying for political asylum, are expected to rise sharply by the end of the century.

Finland has been criticized for its reluctance to accept refugees. The historical background of the country, however, and especially the wars which Finland has suffered during this century, mean that the Finnish situation is not strictly comparable with that of the other Nordic countries. Moreover, it appears that the streams of refugees arriving in Denmark, Norway and Sweden during the 1980s have now exceeded these countries' capacity to absorb them.

It is therefore appropriate to recall that in 1922, in the aftermath of the Russian Revolution, there were 33 500 refugees in Finland, most of whom settled permanently in this country. Today, there are many Finns whose Russian surname is the only surviving reminder of their origins; and all nationalities are melting-pots to some extent.

Modern transnational communications ensure that there is plenty of information available about refugee questions in Finland; yet over the past four years, comments Pentti Yrjölä, of the Finnish Refugee Aid organization (in the periodical *Pakolainen* 4/89), the same claims have been repeated over and over again. The only new feature has been the rise of aggressive behavior directed against refugees in Finland. At a seminar organized in January 1990 by the Finnish Refugee Commission, attention was also drawn by a member of the Finnish Government, Ms Tarja Halonen, to the emergence of a crypto-racism, which accepts ethnic equality, but argues that each nationality should remain within its own political borders. She was concerned that such an attitude could be exploited by extremist movements.

Refugees have no choice. Adaptation to the new host country begins from the moment the plane lands. The apparently positive attitudes to foreigners found by some surveys among the Finnish population do not perhaps tell the real picture. Often, in

these interviews, the questions refer to opinions or attitudes, and are phrased in such a way that they encourage positive responses. But what is the situation like in real life? *In vino veritas!*

Moreover, even if only a small proportion of the Finnish population reacts hostilely to refugees and foreigners, there are nevertheless too many of them, and their thoughtless behavior may be seriously offensive to the human dignity of new arrivals from other cultures, and constitute a real obstacle to their adaptation to their new community. There are no losers in the interaction between Finnish society and the refugees: both sides have much to give and to receive.

Finnish refugee policy is only gradually taking shape. The first step would be to establish clearer goals on a firmer long-term basis, e.g. 1000 refugees a year. The time taken to process applications needs to be cut, and the legal rights of applicants for political asylum, including the right of appeal, need to be improved (as is now apparently happening).

Moreover, not only refugee policy, but also immigration policy is in need of revision in Finland. The opening up of frontiers within Europe, the rapid developments in eastern Europe, and the intensifying level of international interaction in general, all call for a prejudice-free and humane immigration policy. As the numbers of aliens resident in Finland increase, however, it will no longer be adequate to deal with their affairs as at present, under the authority of no less than six different Government departments. Serious consideration needs to be given before deciding whether the most appropriate solution would be centralized Immigration Authority, on the Swedish model, or radical streamlining of the existing procedures. It is to be hoped, however, that the Finnish Government and Parliament will initiate a serious debate on the lines of development for Finnish refugee and immigration policy in the 1990s.